

A napok mégsem egyformák

A tanya Alsó-Átokháza 94. szám alatti. Még Galzó Polyák János apja építette a valamikori időkben, hogy fehér falával, nagy ablakaival, piros cseréptetővel, melléképületekkel csörgöljön az unokáknak, dédunokáknak. Így lett. Öten lakják; özvegy Galzó Polyák Jánosné, leánya Marika, Veszélka Lászlóné férjével és két fiú gyerekükkel. Laci négyéves, barátkozó, erős, dundi kölyök, Csaba még pólás.

Veszélka László Csőlyospálosról költözött Forráskútra. Eleinte bálózni járt, Pannónia motorjával rugatott a művelődési házhoz hétvégeken, ott ismerte meg Galzó Polyák Marikát, hét esztendeje, kitartóan udvarolt, aminek házasság lett a vége. Veszélka László 32 éves, felesége 25.

A szülei Csőlyospáloson, tanyán laknak, szakszövetkezetben gazdálkodnak. Velük kintlótam a földdel, de a helyzetünk úgy alakult, hogy a mama (Galzó Polyák Jánosné) ragaszkodott, hogy ebbe a tanyaba költözzünk. Lakodalmom után, mert legkisebb lányát nem adja más vidékre. Akkor a Haladás Szövetkezetben vállaltunk munkát, szőlőt, paprikát műveltünk, nyáron meg hívtak az állattenyésztésbe, azóta ott vagyok tehenész. Egy évre lettem tag — mondja a jól megtermett, piros arcú, fekete hajú férj.

A lakodalmom. Fényesednek a szemek, az emlékek melegítenek, a szavak formázzák a legnagyobb eseményt, visszahozzák a múlt öt esztendejéből. Mert szinte úgy érzik itt a tanyán, hogy azóta egyformán, eseménytelenül telnek a napok.

Ennek a családnak a szerkezetét a munka alakította ki. Veszélka László hajnalban elindul a tehenészetbe, csak az este veti haza. Fia felpanaszolta:

— Hun van apa, sohase jön haza?

— Heti egy szabadnapon jut némi idő a gyerekekkel való foglalkozásra, a tanya körüli munkák elvégzésére.

A karácsony is így telik. Így múlt el a tavalyi, s az azelőtti. Az állatok nem ismernek ünnepet, hétköznapot, napról napra enni kérnek, igénylik a gondozást. Veszélka Lászlónak negyed négykor csörög az óra, a tehenész felkél fia mellől, elkészíti az enniat, aktatáskába teszi, s elindul a központi majorhoz. Motorral hideg van, a Zsigulival menni se gazdaságos, marad a kerékpár. Útközben már nem álmos, nem gondol semmire, csak arra vigyáz, minél hamarabb, s haj nélkül érjen a központi ma-

jorba. A hármastállóban négyen dolgoznak, többségükben egy tájbeliek, megértik egymást. Ünneppal, hétköznap — egál. A szociális épület már készen van, de még nem használják, így aztán jönnek a sötétkék munkáruháiban, alatta melegítőben, hatalmas gumicsizmában, ki se fújja magát, első pillantásra észreveszik, rendben van-e minden, békésen telt-e el az éjszaka, s akkor aztán azonnal kezdődhet a munka, csörlővel húzzák a trágyát, fejk a tehénket. Veszélka László három évig kézzel fejt, reggel, este, de ez már a múlté. A gép segít.

— Az itteni munkák közül jobb szeretem a fejést, csak azért, mert tisztább, de könnyűsége nem lehet úgy elosztani, ismerni kell az állatokat, az a titka az egésznek. A tejet gépből szűrjük, a 24 literes kannába, amiből 12 jut a mi istállónkra. Negyed kilencig ezek megtekelnek, elkészülünk a fejéssel, utána jön a szállítás, majd a pucolás, vakaróval és kefével, hagyományos módon.

A tehenész novemberi keresete 3002 forint volt. A tésszel elégedett, munkájában kielégülést talál. Semmi szenvedélye nincsen. Nem iszik, havonta 100 forintot sem költ el italra, nem kártyázik, még futbalmeccsekre sem jár. Fiatalabb korában ugyan szerette a futballt, mert akkor még tudott lépkedni utána. Egyedül a televíziót kedvelné, rokonoknál, jóbarátoknál már látta is, de a tanyájukig nem érkezett el a villany. Harmincezer forintba kerülne a bevezetés. Inkább portát vettek a faluban, Forráskúton, százalékkal együtt 24 ezer 512 forintért, összesen 311 négyzetóra. Jövőre kezdik az építkezést, szakembereket fogadnak, és a család is besegít. Gondolatuk már van, milyen legyen az új ház, terv még nincs. Vályogból rakják a három szobát, konyhát, tanulószobát a gyerekeknek, főzőfülkét, fürdőszobát és garázst, vályogból, mert azt maguk is kiverhetik. Olcsóbbba kerül.

— En már nagyon vágyódom a faluba — mondja a fiatalasszony. — Talán ott kevesebbet kell dolgozni és kényelmesebb, mert minden kéznél van: üzletek, iskola, igaz, előbb a fiúk még óvodába járnak. Itt a tanyán egyre megy, karácsony, húsvét, hétköznap, egyformán munkával telik el. Behútorozzuk majd az új házat, kicsit több ruhát veszünk és szórakozunk, de addig még szorgalmaskodni kell, minden

percet kihasználni, a vasárnapokat is. A tanyának csak így van értelme.

Veszélka Lászlóné a két apró gyerek mellett ellátja a háztartást, a háztáji jószágállományról gondoskodik. Nem könnyű; négy anyakoca, két bika, tehén, három hízó, húsz malac, aprójószág igényli a figyelmet és a kiszolgálást. Férje szabadnapjain segít, daráltat, takarítja az ólakat, a szegedi vásáron eladja a malacokat. A Zsigulival odaáll az ől elé, a csomagtartóba berakja az aprójószágokat, és irány a város.

A tanyából a könyha jutott a fiataloknak, ami csempézett, fehér konyhabútor, két barna hencser, olajkályha, és bölcső a berendezés, falvédő, petróleumlámpa egészíti ki.

— Nagyon hiányzik a villany, a televízió, a mosógép rengeteget segítene a munkában. Karácsonyra is előre készülök, mégse legyen minden villanatom foglalt, megfőzők jó előre, kocsonyát, húst, tésztát sütök, így talán kevesebb bajom marad. Ünnepséget nem csapunk, devernymai nem szokásunk, még hízót se vágunk, csak majd utána, újesztendő előtt. Az ajándékozás sem szokás, karácsonyfát állítunk a gyerekeknek, előkeressük a tavalyi díszeket, szaloncukorkát aggattunk rá, és az asztalra tesszük. Szeretnénk rokonokhoz is látogatni, de a kicsi Csaba leköt, talán még a templomba se jutok el.

Az öregasszony, özvegy Galzó Polyák Jánosné egy tanyában él a fiatalokkal. Ez az élete. Tagja a forráskúti Haladás Tsz-nek, háztáji földet kap, jövőre nyugdíjat. Külön gazdálkodnak, ki-ki kezeli a magáét, de az asztalhoz együtt ülnek. Jól megvannak a tanyában.

— Nem szólhatok kettőt se, aránylag ez a tanya közel esik a faluhoz, állattartásra nagyon megteszi, így aztán gyarapodhatunk az erőnktől függően. Mari-ka, a háztáji állományból megkeresi, amit én a közösen, háztáji földet kapunk, nyereségrészesedést, a pénzt félretesszük, de inkább ő bajlódik vele, engem nem érdekel különösebben, csak amikor kell, és amire kell, akkor legyen. Még fiatalok vagyunk, most rakjuk össze az öreg napjainkra valót. Különben a jó sü- rü csendet szeretem, ami itt van, a nyugalmat, valahogy szabadabb az ember. Anyósommal kijövünk, azért se igyekeztünk eddig a faluba. Ha egyformán telnek is a napok, van értelme, a gyerekekért csináljuk — mondja Veszélka László —, óértük meg érdemes.

Szalad az élet velük. Feldíszítette fiatalságukat két szép gyerekkel, tisztas anyagiakkal, autóval és boldog tervekkel. Szép indultak a küzdelmes útra. Annyi az ára, hogy egyformának tűnnek a napok.

Egyformán boldognak.

SZ. LUKÁCS IMRE

Egy törvény bölcsője

Parányi gally a nagy életfán: a család. — Gallyak dús szövedéke, zendülő friss hajtások fonódnak össze egésszé, erőssé — társadalommá. Ha a gallyak között sok a sárguló, a féltört hajtás — megéri az életfa.

Már felnőtté érve, emlékeink filmjein az örökön maradó, szí- nét soha nem vesztő kockák: családunk. Társadalmunkban, im- már húsz esztendeje, különleges rendeltetésű törvény örködik a családok, a családok tagjainak jogain, s természetesen kötelességein is. Családjogi törvény; kis szürke zsebkönyv, laikusnak talán nehézkesnek is tűnő nyelvezettel. Paragrafusgyűjtemény; annak idején a szocialista szellemű törvények között az első közé sorolhatta a jogalkotás. Mostan- ság már arról szólunk, sok fórumon, szinte társadalmi méretű vi- tátkban: megint csak tovább kell lépni. Új, még korszerűbb családjogi törvényre van szükség, amely érzékenyen reagál a kor változásaira, az anyák helyzetére családban és társadalomban, az öreg szülők jogaira és sajátos gondjaira, s a legdrágább család- di és társadalmi kincsre, a gyer- mek védelmére.

Búvárkodom a javaslatok hal- mazában, amelyek — pedagógus- tól és művezetőtől, orvostól és szakmunkástól, szövedőtől és mér- nőtől, a legkülönbözőbb érzelmi és felfogású állampolgároktól — összegyűltek a társadalmi fó- rumokon. Törvénytervezet-vázlat- ról vitáztak, ezt egészítették ki megvalósítható vagy — ez is ter- mészetes — ma még kivitelezhe- tetlen javaslatokkal. Egy közös mindenütt. Az, hogy a társada- lom ringatja a születendő új tör- vényünk „bölcsőjét”, gondolva a leendő házasságok, gyakorló családapákkal, anyákkal, születen- dő, vagy már a családban feltve őrzött gyerekekkel. Szép és őszin- te figyelemmel születik egy tör- vény, nevében is őrizve a család- dot.

Ha ez a törvényünk azt is mondja: házasulandó fiatalok, győződjetek meg egymás egészse- gi állapotáról, keressétek fel ház- asság előtt az orvosi tanácsadó- szolgálatot — nemcsak azért, mert kötelező lesz, hanem azért is, mert egyszer szülők lesztek, s mai egészségtek utódaitokban él- tőbb — a törvény a családért mondja mindezt. Ha arról szól, hogy a házasságkötés bejelenté-

sét kövesse 30 nap várakozási idő, megint a családért szól, a megfontolt, meleg érzelmi kö- tést segíti.

Az anya jogokat mondhat ma- gaénak. Akkor is — javasolja a törvény —, ha elszakadt a köte- lék, elváltak a házastársak. Sza- badon választhat, viseli-e a le- ánynevet, vagy él tovább volt férje nevében. A gyermeknek pe- dig, ha eltértek a házastársak közötti érzelmi szálak, nem kell anyagiakban károsodnia. A tar- társra kötelezett szülő nem ön- kényesen állapít meg tartásdíjat, hanem a pontos jövedelme alap- ján kell fizetnie. De lehetne itt sorolni akár százféle változást, a családjogot korszerűbbé, az élet változásaihoz rugalmasan alkalmazkodó törvényévé tevő medita- ciókból, tervekkel.

Alakul, formálódik tehát közös beszélgetések érlelésében új tör- vényünk. Már a viták módszeré- ben, szükségességében is tükröz- dik, milyen fontos a szocialista társadalomban, ezen belül is a jogalkotás folyamatában az, hogy ne csak szakemberek, hanem a családok „hozzáértői” — az apák és anyák gondolatai, véleménye nyomán születik meg az új tör- vény.

Gyakori beszédtema egyébként is a család. Tudósok, szociológu- sok kutatják a tudományos ok- nyomozás és következtetés mód- szereivel a változását, érzékeny- ségét a gazdasági-társadalmi mozgásokra. Hallunk arról, mily mértékben és mennyit vállalhat- át a társadalom a családok ter- heiből; ma is sokat vállal, nyil- vánvaló, hogy a folyamat tovább alakul. A nagy közös pénztárcá- ból a mainál is több jut a gyer- meknevelésre — gondoljunk csak a kormány legutóbbi családpoli- tikai intézkedéseire.

Amit viszont sosem kérdő- jelez meg a szocialista társa- dalom: a családok, a társa- dalom e sejtjeinek sorsdöntő- en fontos szerepe, pótolhatat- lansága. A családok — az igazi, meleg otthonok — formálják, ala- kítják csecsemőkorától felnőtté válásáig a gyermeket. Kölcsönzik pótolhatatlan — vagy más forrá- sokból csak elképesztő áldozatok árán nyerhető-melegét, jellemfor- máló erejét, nevelő szerepét.

Ha most új törvényt formál- sok száz, sok ezer okos javaslat, a családokért van e munka.

VÁRKONYI MARGIT

KARÁCSONYI MAGAZINUNKAT

Zoltánfi István és Ste- fániai Edit műveivel il- lusztráljuk.

A 6-7-8. oldalon Zoltánfi István olaj- festményeinek repro- dukcióit,

a 9-10-11. oldalon Stefániai Edit rajzainak és románcsképeinek rep- rodukcióit láthatják ol- vasóink.